

1. Obiekt

WODOCIĄGOWA WIEŻA CIŚNIENIA - MIEJSKA

2. Czas powstania

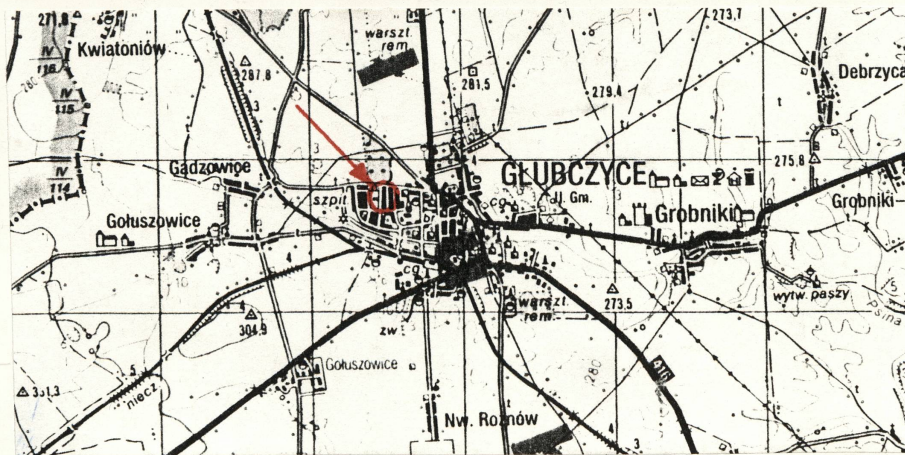
1899

3. Miejscowość

GLUBCZYCE

12

11. Widok ogólny wieży od pld.-wsch., neg. 700/14/1, herb Głubczyc w portalu wieży, neg. 700/13/2 Orientacja 1 : 100 000

4. Adres

Głubczyce
ul. Juliusza Słowackiego

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie

gmina Głubczyce

6. Poprzednie nazwy miejscowości

do 1945 r.

Leobschütz

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo opolskie

powiat Głubczyce

8. Właściciel i jego adres

Głubczyckie Wodociągi i Kanalizacja
Sp. z o. o., 48-100 Głubczyce
ul. Powstańców 2
tel. (077) 85-27-21

9. Użytkownik i jego adres

Głubczyckie Wodociągi i Kanalizacja
Sp. z o. o., 48-100 Głubczyce
ul. Powstańców 2
tel. (077) 85-27-21

10. Rejestr zabytków

Nr

data

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Początki nowożytnej kanalizacji miasta Głubczyce sięgają 1899 r. kiedy to rozpoczęto budowę nowoczesnej sieci wodociągowej. Równocześnie budowano sieć kanalizacyjną. Zbudowano wówczas także miejską wodociągową wieżę ciśnieniową. Woda do sieci miejskiej była czerpana początkowo z dwóch studni - jednej wierconej, drugiej kopanej. Woda była podawana pompami do sieci rurociągów i do wodociągowej wieży ciśnieniowej. Budynek i wyposażenie przepompowni budowała firma Hempel z Berlina. Jest zatem prawdopodobne, że wodociągowa wieża ciśnieniowa była zbudowana przez tę samą firmę.

Ponieważ woda czerpana ze studni była czysta chemicznie i bakteriologicznie nie stosowano oczyszczania wody.

Ok. 1930 r. miała miejsce przebudowa i modernizacja sieci wodociągowej. Przebudowa ta nie miała wpływu na kształt i działanie wodociągowej wieży ciśnieniowej. Prowadzone również po II wojnie światowej w sieci wodociągów miejskich zmiany i modernizacje nie miały wpływu na kształt i działanie wodociągowej wieży ciśnieniowej. Po przebudowie przepompowni wody w latach 90. XX w. wieża pełni jedynie funkcję zbiornika wyrównującego ciśnienie w sieci i zbiornika rezerwowego.

Model wieży głubczyckiej to budowla o słabo nadwieszonym pryzmatycznym głowicy nad stożkowym, ściętym trzonem, posadowionym na 8-kątnej podstawie. Analogii dla tej budowli poszukiwać możemy m.in. w miejskiej wieży wodociągowej Koźła, a z uwagi na stosowany detal również w Szprotawie. Ten typ wieży szczególnym zainteresowaniem cieszył się z przełomem XIX/XX w. w miejskim budownictwie wodociągowym, przy czym szybko ustąpił budowlom typu monumentalnego "grzybka" lub "kolumny". Z tego też względu wieża Głubczyc należy do jednej z najciekawszych na terenie ziem polskich i Śląska.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja. Wodociągowa wieża ciśnieniowa położona jest przy ul. J. Słowackiego. Usytuowana jest w najwyższym punkcie miasta i położona ok. 400 m na północ (z lekkim odchyleniem na wschód) od zabudowy zespołu stacji wodociągów miejskich z ujęciami wody dla miasta. Wieża jest obiektem wolnostojącym - zlokalizowana jest na niewielkim placu.

Materiał i konstrukcja. Wieżę posadowiono na okrągłej, betonowej ławie fundamentowej. Trzon wieży o wysokości 19 m wykonany został z cegły ceramicznej pełniej murowany na zaprawie cementowo-wapiennej z zewnątrz spoinowany, wewnątrz zarzucony zaprawą wapienną i pobielony. Zbiornik wody jest stalowy, nitowany z dnem wypukłym, typu Intze. Głowica wieży wykonana jest w konstrukcji stalowej szkieletowej i wypełniona cegłą ceramiczną, glazurowaną. Wieża jest przykryta dachem 8-połaciowym. Konstrukcja dachu jest drewniana. Dach jest kryty blachą ocynkowaną. Nad dachem znajduje się wywietrznik żaluzjowy, również w kształcie ośmiokąta foremego). Przejście okrągłego trzonu w ośmiokątną głowicę wykonano w postaci kielicha z betonu na siatce Rabitza. Nad wywietrznikiem umieszczono stalową chorągiewkę - wiatrowskaz. Stolarka okien jest metalowa o drobnych podziałach. Komunikacja pionowa w wieży w partii piwnicy, parteru i pierwszego piętra wykonana jest w postaci stalowych, drabiniastych schodów zbudowanych przy ścianie wewnątrz wieży. Komunikacja pionowa z drugiego piętra wykonana w postaci schodów kręconych pionowo na średnicy ok. 1 m. Schody te przechodzą też przez środek zbiornika wodnego wieżowego otworem komunikacyjnym o średnicy 1 m. Stropy nad piwnicą, parterem i pierwszą kondygnacją wykonano w postaci stropów Kleina z cegły ceramicznej, zarzucono je zaprawą wapienną i pobielono. Stropy podparte są podciągami wykonanymi z dwuteowników stalowych. Strop w partii podzbiornikowej wykonany z desek drewnianych ułożonych na belkach stalowych - dwuteownikach. Stolarka okienna trzonu i głowicy metalowa, z drobnymi podziałami.

Plan. Trzon wieży o wysokości 19 m oparty w podstawie na planie ośmiokąta foremego - do wysokości 1,0 m. centralna partia trzonu na rzucie koła o zmiennej grubości murów nośnych (w partii piwnicy od 1,43 m do 1,29 m.). Grubość muru trzonu wieży na wysokości drugiej kondygnacji wynosi 0,65 m a w części podzbiornikowej 0,48 m. Grubość ściany osłonowej zbiornika (w głowicy) wynosi 7 cm.

Bryła. Budowla podpiwniczona, z trzonem 3-kondygnacyjnym i stalowym zbiornikiem wody wypełniającym przestrzeń głowicy. Wysokość kondygnacji trzonu zróżnicowana (wysokość piwnicy wynosi 2,2 m, pierwszej kondygnacji 3,65 m, drugiej 3,50 m, trzeciej 8,40 m. Wysokość partii zbiornikowej (głowicy) - 14,10 m. W kondygnacji podzbiornikowej - pod zbiornikiem wieżowym wody wprowadzono (wykonany z blachy ocynkowanej) łapacz skroplin. Wejście do wieży od zach. Portal wysunięty z bryły wieży. W bryle zróżnicowane partie podstawy, trzonu i słabo nadwieszony nad trzonem głowicy, przykrytej dachem wielopołaciowym (z okapem). Uwagę zwraca kontrast stożkowego, ściętego trzonu i pryzmatycznej głowicy, opartej na planie 8-kąta foremego.

Elewacje i detal architektoniczny. Partia cokołowa wieży - wieloboczna (ośmiobok foremny) zwieńczona piaskowcowym gzymsiem o spadku ok. 30°. W obrębie gzymsu następuje przenikanie powierzchni stożkowej z wieloboczną, co w efekcie daje falistą linię przenikania zdobiącą ten prosty gzyms. Portal zdobiący drzwi wejściowe jest odcinkowy, zwieńczony transpozycją wimpergi z blankowaniami na gzymsie. Pole wimpergi wypełnione prostokątną tarczą herbową miasta wykonaną z piaskowca umieszczoną na tle ramki wykonanej z zielono glazurowanej cegły. Drzwi są drewniane klepkowe, z okuciami o formach neogotyckich. Trzon zwieńczony jest dwoma gzymsami - górnym, uskokowym, który stanowi kontynuację zwężenia między głowicą a trzonem. Poniżej pierścienia muru podzielony jest rytmicznie lizenami pomiędzy którymi (w co drugim polu) umieszczono niewielkie okulusy doświetlające partię podzbiornikową. Gzyms główny jest dwuuskokowy wsparty na gęsto ustawionych konsolkach kamiennych. Elewacje głowicy wykonane z cegły ceramicznej glazurowanej z dekoracjami w postaci geometrycznego ornamentu uzyskanego przez zastosowanie dwukolorowej cegły glazurowanej. Okna w partii głowicy umieszczone we wnękach sklepionych odcinkowo. W parterze okna są zamurowane. Okna w głowicy są prostokątne.

Wyposażenie - zbiornik wody typu Intze posadowiony na kamiennej koronie trzonu wieży i stalowym pierścieniu.

Instalacje - elektryczna (oświetleniowa), odgromowa, grzewcza - piec węglowy.

1. Miejscowość

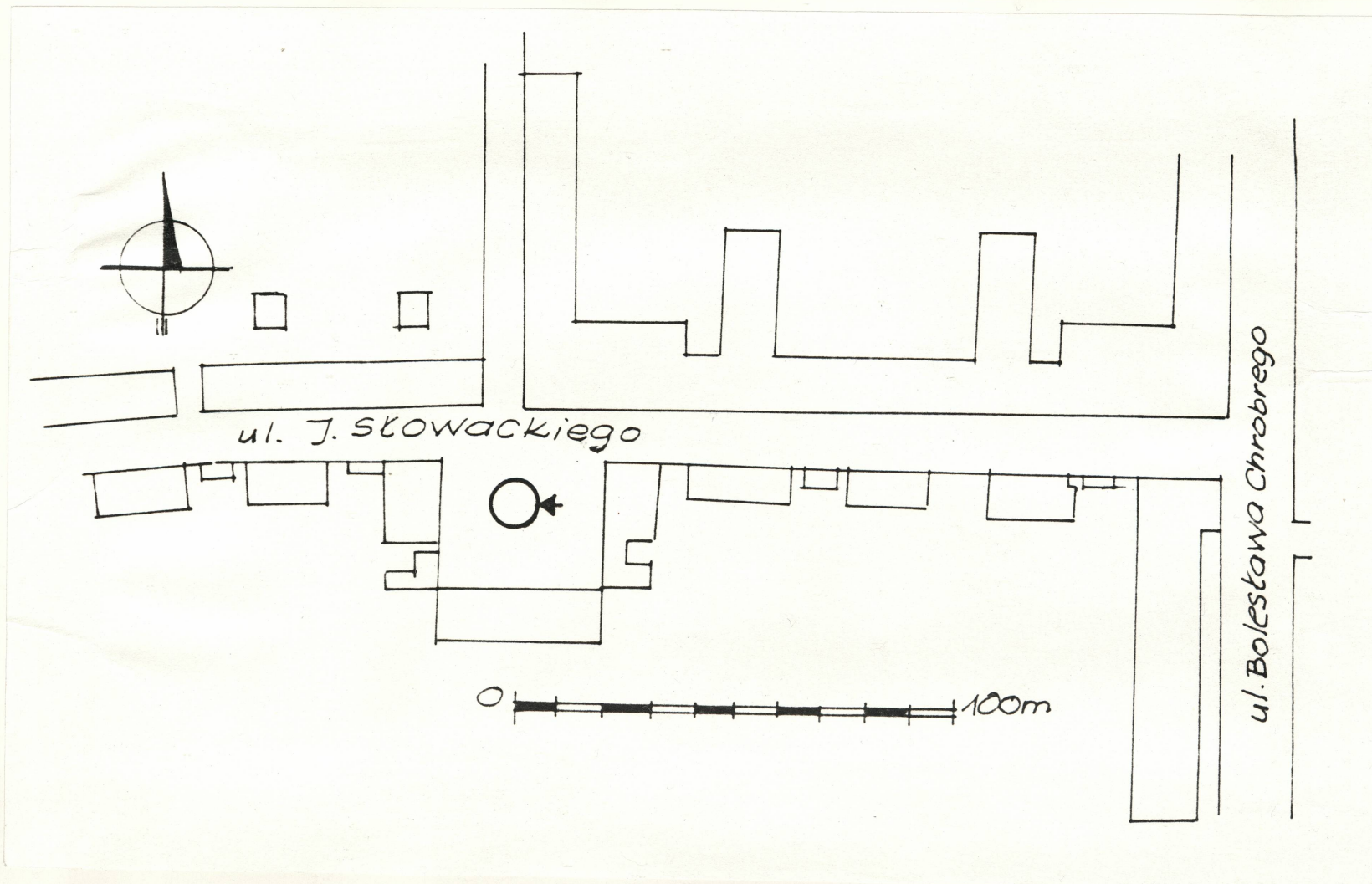
GŁUBCZYCE

2. Obiekt

**WODOCIĄGOWA WIEŻA
CIŚNIEN - MIEJSKA**

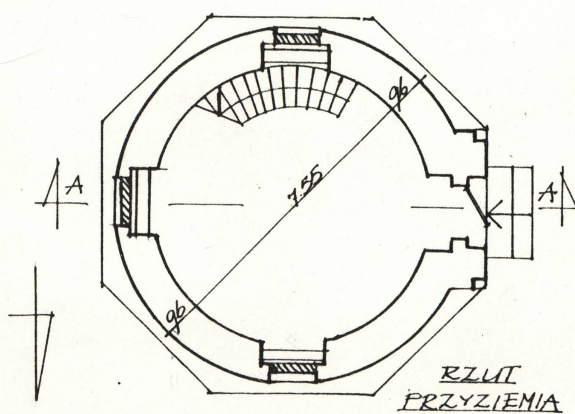
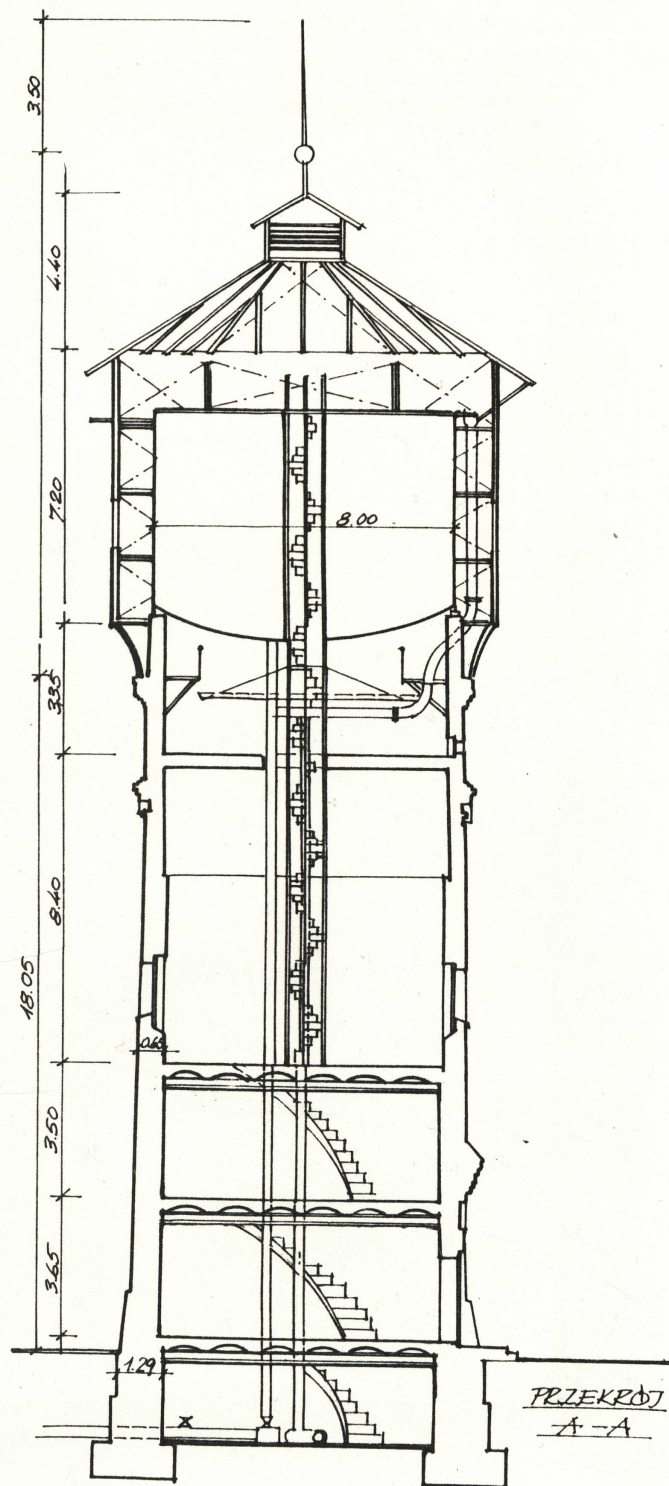
3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

sytuacja oraz dokumentacja rysunkowa - Verte !

Wkładkę założył: mgr inż. Jerzy A. Baliński, 5 lutego 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSIDZT S. Januszewski

1. Miejscowość

GŁUBCZYCE

2. Obiekt

**WODOCIĄGOWA WIEŻA
CIŚNIEŃ - MIEJSKA**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte !

1. Widok ogólny wieży ciśnień od pld.-zach., neg. 700/14/2, 2. Fragment trzonu i głowica wieży, widok od północy, neg. 700/13/5, 3. Trzon wieży, widok od pln.-wsch., neg. 700/13/3,

Wkładkę założył: mgr inż. Jerzy A. Baliński, 5 lutego 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSIDZT S. Januszewski

4. Portal wieży, widok od zachodu, neg. 700/13/4.

5. Wejście do wieży, neg. 700/13/3.

6. Wnętrze piwnicy wieży, neg. 700/19/2

1. Miejscowość

GŁUBCZYCE

2. Obiekt

**WODOCIĄGOWA WIEŻA
CIŚNIEN - MIEJSKA**

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna - Verte !

1. Wnętrze wieży - pierwsza kondygnacja, widoczny piec grzewczy, neg. 700/19/3,

2. Schody z parteru na pierwszą kondygnację, neg. 700/12/2,

3. Widok schodów między kondygnacjami drugą i pierwszą, neg. 700/13/1

Wkładkę założył: mgr inż. Jerzy A. Baliński, 5 lutego 1997 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSIDZT S. Januszewski

4. Schody prowadzące na kondygnację podziornikową i ponad zbiornik wodny, neg. 700/12/3

5. Partia podziornikowa wieży, widoczny blaszany łącznik skroplin, neg. 700/12/4,

6. Partia podziornikowa wieży, widoczny zbiornik nitowany i wyjście prowadzące do głowicy wieży wokół zbiornika, neg. 700/12/5.

[illegible]

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Projekt techniczny. Strefa ochrony sanitarnej. Wodociąg miejski w Głubczycach, Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego, Wrocław 1961 r.
- Fragmentaryczne inwentaryzacje z różnych okresów - w Archiwum Głubczyckich Wodociągów i Kanalizacji,

22. Bibliografia

- M. Badowski, Z. Heidrich, Urządzenia wodne i ściekowe, Warszawa 1973,
- N.N. Gienjew, N.N. Abramow, W.I. Pawłow, Wodociągi, Warszawa 1956,
- S. Januszewski, Wodociągowe wieże ciśnien woj. poznańskiego, w: Sprawozdania BSiDZT S. Januszewski, nr 7, Wrocław 1993

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)**24. Uwagi różne**

Patrz karta ewidencyjna wykonana w BSiDZT w 1997 r. przez mgr inż. Jerzego A. Balińskiego : Budynek pompowni wody

25. Opracował: Program komputerowy karty - Word for Windows - BSiDZT S. Januszewski

tekst mgr inż. Jerzy A. Baliński, 5 luty 1997 r.

plany, rysunki mgr inż. Jerzy A. Baliński, 5 luty 1997 r.

zdjęcia fotogr. mgr inż. Jerzy A. Baliński, 5 luty 1997 r.

miejsce przechowywania negatywów BSiDZT S. Januszewski

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)**27. Załączniki**

Nr - 1 - sytuacja oraz dokumentacja rysunkowa,
Nr - 2/3 - dokumentacja fotograficzna,